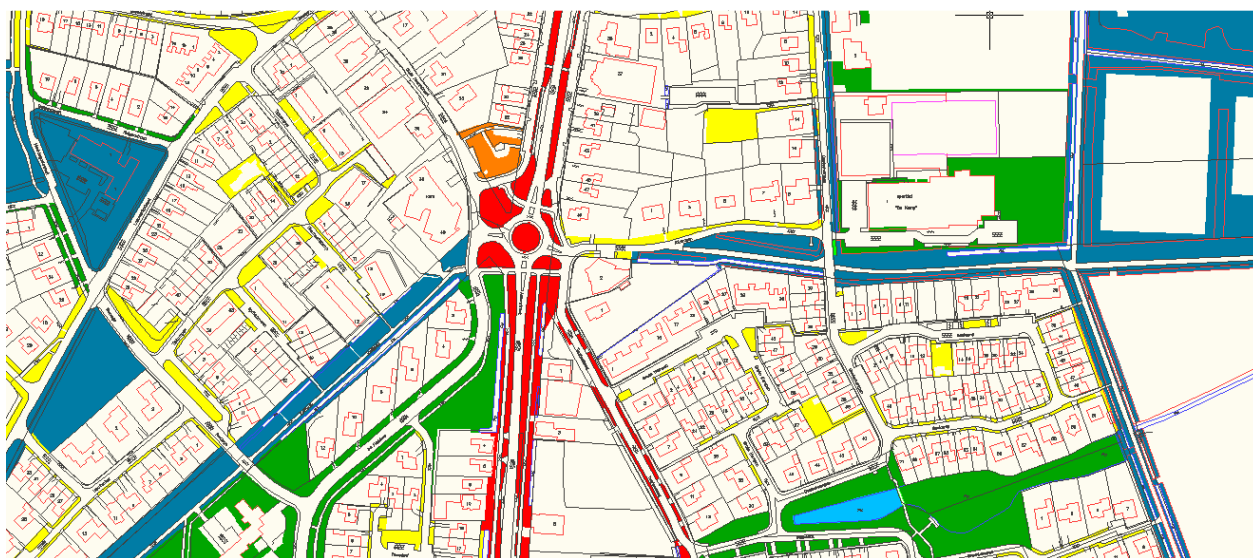

Groene Dorpenplan Gemeente Tynaarlo

Eindconcept

Deel C: Vries

In opdracht van;
Gemeente Tynaarlo
Projectleider: Maaïke Teekens

Opgesteld door;
ProZicht, adviesbureau voor de Buitenruimte
Adviseur: Peter van Wijk

Maart 2011

Leeswijzer:

Iedere kern in de gemeente Tynaarlo heeft een eigen identiteit en kwaliteit. Deze onderlinge verschillen worden sterk gewaardeerd omdat het gemeentebreed een zeer prettig woonklimaat oplevert. Om deze verscheidenheid te behouden is het Groene Dorpenplan opgedeeld in vijf boekwerkjes:

- A. Beleid
- B. Eelde-Paterswolde
- C. Vries
- D. Zuidlaren
- E. Kleinere kernen

Deel A omschrijft de context van het plan in het totale gemeentelijk beleid ten aanzien van Natuur en Landschap. Hierin worden de basis uitgangspunten geformuleerd en wordt uitgebreid ingegaan op doelstellingen van het gemeentelijk beleid. In deel A wordt geen uitwerking per kern besproken maar biedt de kapstok voor verdere uitwerkingen in de vier andere onderdelen.

De delen B, C, D en E zijn volledig gericht op de uitwerkingen per kern. Aan de hand van een inventarisatie, analyse en uitwerking van de visie worden de kwaliteiten en knelpunten per kern weergegeven. Voor deze kernen is een inventarisatiekaart en een visiekaart bij het document gevoegd.

Het Groene Dorpenplan is nooit compleet klaar. Nieuwe ontwikkelingen die nog niet gereed zijn, zijn momenteel niet opgenomen in het plan, denk hierbij aan Ter Borch, Groote Veen, Oude Tolweg Zuid, Zuidoevers e.d. Doordat er in de gemeente steeds ontwikkelingen plaats vinden op grote of kleine schaal zal er op bepaalde momenten een update gemaakt moeten worden van het plan

INHOUDSOPGAVE

Deel C: Vries

Leeswijzer	2
1. Algemeen	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Doelstelling en ambitie	4
1.3 Werkwijze en opbouw	5
1.4 Algemene visie: Groenkracht	5
2. Inventarisatie	7
2.1 Openbaar groen in Vries	7
3. Analyse	9
3.1 Categorieën in het groen	9
3.1.1 Cultuurhistorisch en landschapsgroen	9
3.1.2 Begeleidingsgroen	9
3.1.3 Centrum-, Accentgroen en begraafplaatsen	10
3.1.4 Wijkgroen	10
3.1.5 Buurtgroen	10
4. Groene Dorpenvisie Vries	11
4.1 Visie: Groenkracht	11
4.2 Uitvoeringsmaatregelen	12

Bijlage C1: bestaand beleid

Bijlage C2: inventarisatiekaart

Bijlage C3: Visiekaart

Bijbehorende boekwerkjes:

Deel A: Beleid

Deel B: Eelde-Paterswolde

Deel D: Zuidlaren

Deel E: Kleinere kernen

1. Algemeen

Inleiding

Het Groene Dorpenplan van de Gemeente Tynaarlo is een onderdeel van het gemeentelijk beleid ten aanzien van landschap, groen en cultuurhistorie. Voor u ligt het onderdeel voor de kern Vries. In deze uitwerking worden de beleidskeuzes die gemaakt zijn in het Structuurplan en het Landschapsontwikkelingsplan vertaald naar de groene structuren binnen het dorp. In totaal omvat het Groene Dorpenplan vijf delen.

In de toekomst kunnen vragen of verzoeken van bewoners worden beantwoord aan de hand van het Groene Dorpenplan. Vragen over bijvoorbeeld de verkoop van reststukken groen, de hoeveelheid groen in een wijk en het beschermen van houtwallen zijn met het Groene Dorpenplan eenduidig te beantwoorden.

Doelstelling en ambitie

De doelstelling van het Groene Dorpenplan is meervoudig en onderverdeeld in vier items:

- Bevorderen van de verwevenheid van bewoond gebied en landschap;
- Benoemen en verbinden van de groene structuren in de kernen;
- Benoemen en waarderen (groene) cultuurhistorische aspecten;
- Bevorderen van de diversiteit in opbouw en sortiment van het groen;

Bevorderen van de verwevenheid van bewoond gebied en landschap;

Het Structuurplan 2006 stelt dat het creëren van groenverbindingen tussen buitengebied en 'dorpsgroen' een versterking is voor de kwaliteit van de leefomgeving. Daarnaast hebben deze verbindingen een positieve invloed op de ecologische rijkdom en de vitaliteit van het dorpsgroen. Een doorlopende verbinding van landschapselementen in het buitengebied tot in de dorpskern zorgt bovendien voor een goede verankering van de kern in het landschap. Een aantal van deze verbindingen zijn reeds aanwezig in de kernen. Vanwege de hoge waardering hiervan door de inwoners en de verhoging van de omgevingskwaliteit staat het creëren van nieuwe verbindingen centraal in het Groene Dorpenplan.

Benoemen en verbinden van de groene structuren in de kernen;

Het groen heeft verschillende functies bij de inrichting van de openbare ruimte; o.a. recreatie, groene aankleding, spelen, verblijfsruimte, verkeerskundig en cultuurhistorisch. Door de functies te structureren moet een duidelijke opbouw van het groen ontstaan. Deze opbouw is van belang om in de toekomst beleidskeuzes voor het groenareaal, de inrichting en het beheer logisch en helder te kunnen onderbouwen.

Benoemen en waarderen (groene) cultuurhistorische elementen;

Het belang van (groene) cultuurhistorische elementen voor de identiteit van de verschillende kernen is enorm groot. De oude boomwallen, hagen en singels verbeelden de ontstaansgeschiedenis van de Gemeente Tynaarlo. Daarnaast zijn de cultuurhistorische elementen van grote betekenis voor de ecologie in bebouwd gebied. Door deze elementen apart te benoemen wordt deze waarde vastgelegd.

Bevorderen van de diversiteit in opbouw en sortiment van het groen

Voor zowel de visuele als de ecologische kwaliteit van het groen is een diversiteit in opbouw en sortiment van groot belang. Het is daarbij de uitdaging om deze diversiteit zo te bewerkstelligen dat een bedrijfsmatige uitvoering van het beheer en onderhoud mogelijk blijft. Voor de ecologische waarde van het groen afwisseling in beplanting zeer belangrijk. Veel verschillende soorten groen levert uiteindelijk ook biodiversiteit in de overige natuur op. Door de mate en wijze van variatie in het Groene Dorpenplan vast te stellen wordt het een handleiding voor toekomstige renovaties of omvormingen in het groen.

Werkwijze en opbouw

Voor het openbaar groen in de kernen van de gemeente Tynaarlo is een inventarisatie uitgevoerd om het huidige groen goed in kaart te brengen. Hierbij is enkel uitgegaan van gemeentelijk groen. Er is niet naar particulier groen gekeken omdat daar te weinig gegevens voor beschikbaar zijn en omdat de gemeente hierin alleen een adviserende rol kan spelen. De inventarisatie is beknopt weergegeven en de inventarisatiekaart is als bijlage toegevoegd.

Vervolgens is het groen en de aanwezige structuren geanalyseerd en vertaald naar een visie. Een uitgebreide omschrijving van de visie is weergegeven in deel A, beleid. In deze deeluitwerking is de vertaling van de overkoepelende visie naar Vries opgenomen. Deze uitwerking is tot stand gekomen door samenwerking met bewoners van de kern. Zij hebben tijdens een informatieavond samen met medewerkers van de gemeente de groenvakken benoemd en hebben gediscussieerd over de rol van het groen. De bevindingen van deze avond waren zeer waardevol en zijn verwerkt in deze deeluitwerking.

Tenslotte worden in hoofdstuk 4 de benodigde maatregelen omschreven om de doelstellingen van het Groene Dorpenplan te realiseren. Toekomstige veranderingen in het groen dienen te worden uitgevoerd aan de hand van de in het schema opgenomen uitgangspunten. Het is dus geen uitgewerkt stappenplan maar geeft duidelijke lijnen en handvaten om renovaties in het groen goed uit te voeren. Wanneer daadwerkelijk renovaties worden uitgevoerd zal op gedetailleerd niveau een uitwerking moeten plaatsvinden.

Algemene visie: Groenkracht

Uit de analyse van het groen in de kernen is gebleken dat de verschillende categorieën groen ook op verschillende schaalniveaus van belang zijn voor het groen in Tynaarlo. Deze schaalniveaus lopen uiteen van een zeer algemeen tot een individueel belang. Het algemeen belang van het cultuurhistorische en landschappelijke karakter van de gemeente is van een ander niveau dan het individueel belang van bewoners voor de invulling van het buurtgroen in de directe woonomgeving.

Omdat deze verschillen van belangen en in schaalniveaus een eigen aanpak vragen is dit mede als onderligger voor de visievorming gebruikt.

Krachtig groen, dat is de kern van de Groene Dorpenvisie voor de gemeente Tynaarlo. Het groen heeft van oudsher een belangrijke, krachtige plaats in het leven in de kernen. Er is altijd sprake geweest van een evenwicht tussen het naar eigen hand zetten van het ruige landschap en de (economische) voordelen en kwaliteiten die het landschap biedt. Deze benadering heeft een zeer prettig woonklimaat opgeleverd en heeft de gemeente Tynaarlo haar eigen gewaardeerde groene identiteiten gegeven. Het groen in de gemeente moet daarom zijn (functionele) kracht uitstralen, zoals het altijd al heeft gedaan.

De belangrijkste functie hierbij is om door middel van het groen de identiteit en herkenbaarheid van de kernen te ondersteunen, versterken en zichtbaar te maken. Daar waar mogelijk zal het ontwerp en beheer zoveel mogelijk gericht zijn op het benadrukken of terugbrengen van deze waarden.

Wanneer groen geen directe relatie heeft met de dorpsgeschiedenis of -uitstraling, moet de inrichting gericht zijn op de specifieke functie waarvoor het groen is aangeplant. Dit kunnen verkeers-, ecologische, esthetische en/of recreatieve functies zijn. Uitgangspunt is hierbij echter wel dat deze functies ondergeschikt zijn aan de waarde voor dorpsidentiteit en uitstraling.

In algemene zin is het van belang om diversiteit in het groen na te streven. Diversiteit in het toe te passen groensortiment is een belangrijke voorwaarde om de streekeigen ecologische kwaliteiten van een gebied te benutten. Diversiteit in het groen is één van de basisvoorwaarden om biodiversiteit in het algemeen te bevorderen. Ook kan hiermee een goede overgang naar het omliggende landschap worden gerealiseerd.

2. Inventarisatie

In de afgelopen jaren zijn al meerdere beleidsstukken geschreven over het landschap, groen en cultuurhistorie. Omdat deze stukken allen effect hebben op de groenstructuren en een duidelijk beeld geven over de kern zijn deze stukken het uitgangspunt voor het Groene Dorpenplan geweest. Een samenvatting van deze stukken vindt u in de bijlage C1.

2.1 Aanwezig groen in de wijken

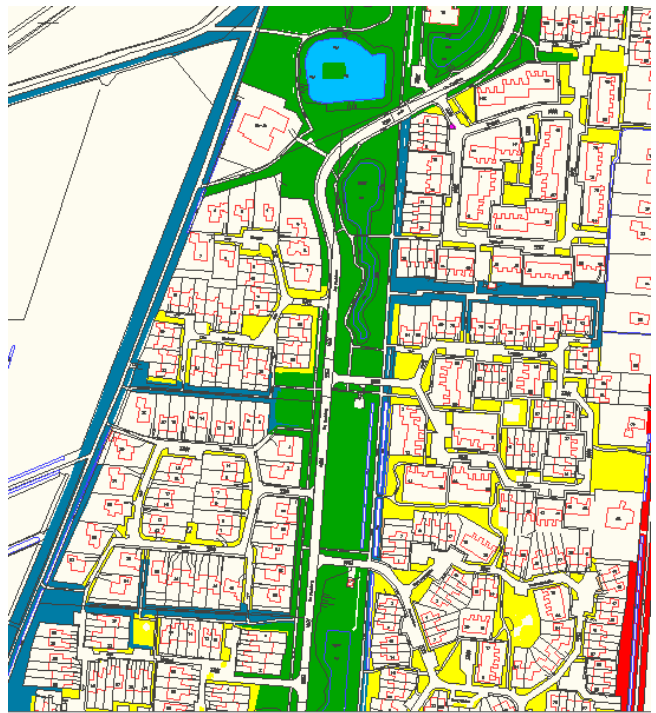
Net als bij de kern Eelde-Paterswolde (zie deel B) levert de inventarisatiekaart van de kern een helder beeld (van de verdeling) van het openbaar groen. Daarom is voor Vries ook aan de hand van de uitbreidingsgeschiedenis van het dorp een eerste onderverdeling gemaakt. In grote lijnen zijn de uitbreidingen in een aantal periodes onderverdeeld: Vooroorlogs, 1950-1960, 1960-1975 en 1980 tot heden.

In het vooroorlogse gebied (o.a. centrum) is weinig openbaar groen aanwezig. De tuinen zijn beeldbepalend voor het groen. Enkel de oude brink heeft een groene uitstraling door de oude bomen en het gazon. Hierbij moet de opmerking worden gemaakt dat de brink officieel niet in eigendom is van de gemeente maar van de Boermarke. Het betreft echter wel een beschermd dorpsgezicht.

De uitbreidingen van de jaren zestig en zeventig kenmerken zich door het vele gebruik van bomen in brede graszones. Opvallend is verder dat in veel gevallen hier geen duidelijke, zichtbare grens aanwezig is tussen openbaar en particulier groen. De grasbermen lopen over in het gazon van de woningen. Hierdoor ontstaat een bijzondere, unieke sfeer. De overgang van Vries naar het buitengebied aan de westzijde staat bekend als zeer geslaagd. Hier is gebruik gemaakt van een groene zone van gras met bomen als groene buffer/ overgang naar het buitengebied.

De wijk de Fledders heeft ook een eigen, unieke uitstraling. Deze wijk is ontworpen op basis van de uitgangspunten van Louis G. Le Roy. Kenmerkend voor zijn werk is dat er een centrale groenzone, gecombineerd met een wijkontsluitingsweg, aanwezig is. (groen op de kaart) De woningen zijn gelegen in hofjes die allen aansluiten op de centrale zone. In de hofjes is veelvuldig gebruik gemaakt van kleinere plantsoenvakken (geel op de kaart). In de praktijk is gebleken dat veel van deze plantsoenvakken in gebruik zijn bij de bewoners. De vakken die niet direct aan particulier terrein grenzen, zijn vaak vorm gegeven in bielenbakken. Haaks op de centrale groenzone lopen enkele “zijtakken” door de wijk. Deze zijn gebaseerd op de oude houtwallenstructuur van het gebied (met blauw aangegeven).

3. Analyse

Het belangrijkste doel van de analyse is om de verschillende categorieën in het groen te benoemen. Aan de hand van deze categorieën wordt de functie van het groen weergegeven en wordt mede daarmee het toekomstbeeld omschreven. Deze categorieën worden bij alle kernen van de gemeente toegepast waardoor de eigen identiteit van de verschillende kernen duidelijker verwoordt worden.

3.1 Categorieën in het groen

Het groen in de kern is onder te verdelen in vijf categorieën. Voor de verschillende kernen is gebruik gemaakt van dezelfde categorieën. Op deze manier wordt duidelijk welk accent per kern wordt nagestreefd. De structuren zijn bepaald aan de hand van het gebruik en geschiedenis van het groen.

3.1.1 Cultuurhistorisch en landschapsgroen: (blauwe kleur op de kaart)

Deze categorie omvat alle groene elementen die gezamenlijk de ontstaansgeschiedenis van de kern weergeven en die de verbinding tussen landschap en bebouwde kom vormgeven. Elementen als brinken, houtwallen, oude lanen en heggen geven de ontwikkeling van de kern en de verbinding met het omliggende landschap aan. Naast groene elementen leveren ook oude sloten en dobbes bij aan de landschappelijke kwaliteiten van het groen. Ze geven de kern een eigen identiteit en zijn een verwijzing naar het verleden. Om deze reden is het cultuurhistorisch en landschapsgroen van groot belang.

Voorbeelden Vries:

- De oude houtwallen in de wijk De Fledders, Diepsloot en rondom het sportterrein
- De zandwegen met bijbehorende beplantingen
- De overgang van kern naar landschap aan de oostzijde van de kern

(bron LOP Tynaarlo 2009)

3.1.2 Begeleidingsgroen: (rode kleur op de kaart)

Het groen dat is gebruikt om de nadruk op een bepaalde (verkeers-) route te leggen of om de herkenbaarheid van een bepaalde buurt te vergroten is ingedeeld in de categorie begeleidingsgroen. Over het algemeen bestaat dit groen uit grasstroken met bomen of uit vakken met lage beplanting en hagen. Het groen mag de verkeersveiligheid niet belemmeren. Lanen met kenmerkende

beplantingen van voor 1900 vallen niet onder het begeleidingsgroen maar onder cultuurhistorisch groen. Het cultuurhistorische belang van deze lanen is groter dan het begeleidende karakter.

Voorbeelden Vries:

- Het groen langs de Asserstraat/ Groningerstraat

3.1.3 Centrumgroen/ accentgroen en begraafplaatsen: (oranje kleur op de kaart)

Het groen in deze categorie heeft voornamelijk een ondersteunende functie. Dit groen moet op relatief kleine oppervlaktes een groene uitstraling geven aan voornamelijk stenige omgevingen, of accenten leggen op bijvoorbeeld monumenten. Deze beplantingen hebben een hoog verzorgingsniveau en hoge sierwaarde door de bloei of snoeivorm.

Voorbeelden Vries:

- Omgeving van het monument op de hoek Oude Asserstraat/ Nieuwe Rijksweg
- De begraafplaats

3.1.4 Wijkgroen: (groene kleur op de kaart)

Het wijkgroen bevat alle grotere groenvlakken die een recreatieve en/of ecologische functie hebben. Voor deze categorie is voor de naam wijkgroen gekozen omdat het betreffende groen een buurtversterkende functie heeft. Wandelroutes, speelveldjes en bloemenweides zijn voorbeelden hiervan.

Voorbeelden Vries:

- Centrale as van de wijk De Fledders
- Omgeving vijver Esveen
- Omgeving gemeentehuis

3.1.5 Buurtgroen: (gele kleur op de kaart)

Het buurtgroen is het groen dat in de directe omgeving van woningen is gelegen en meestal een afschermende functie heeft. Het groen is alleen voor de directe omgeving functioneel en de vakken hebben meestal geen grote afmeting. Het wordt vaak gebruikt om parkeerplaatsen af te schermen of blinde gevels te camoufleren.

Voorbeelden Vries:

- het groen in de woonhofjes van de wijk De Fledders
- het groen langs woonstraten zoals Tipkampen, Boskamp en Korenbloemstraat.

4. Groene Dorpenvisie

Vries is van oudsher sterk verweven met het agrarische leven. Het thema voor Vries is dan ook het Boerendorp. De oude kern heeft in de huidige vorm nog steeds meerdere kleine weides waar hobbymatig vee wordt gehouden of groentes worden verbouwd. Door deze weides, de oude zandwegen en de vele houtwallen heeft Vries een sterke connectie met het omliggende landschap en het verleden. Dit moet in het gemeentelijk groen ook zichtbaar zijn.

De oude groenelementen zijn zeer belangrijk voor de uitstraling en identiteit van Vries. Deels zijn deze elementen in particulier eigendom maar de houtwallen en zandpaden zijn over het algemeen in gemeentelijk eigendom. Het behouden en versterken van deze elementen is van groot belang. Met name de houtwallen zijn op meerdere locaties aangetast door de aanleg van paden, diverse bouwswel in en tegen de houtwallen en door stort van tuinafval in de wallen.

Verkeerskundig is Vries in de jaren wel sterk veranderd. Door de aanleg van de nieuwe provinciale weg N386 en de aanleg van de Nieuwe Rijksweg zijn de oude routes niet meer duidelijk zichtbaar. In het oude gedeelte van het dorp is bijna geen openbaar groen aanwezig. Mede door genoemde oorzaken heeft Vries niet een duidelijk centrumgebied.

De doorgaande route (Groningerstraat- Nieuwe Rijksweg- Asserstraat) dient beter herkenbaar ingericht te worden. Er moet in het groen duidelijker onderscheid worden aangebracht in de verschillende kruisingen en de tussenliggende zones. De entrees aan beide zijden van het dorp dienen sterker gemarkeerd worden. Dit kan door accentgroen toe te passen of bijvoorbeeld vanwege het landelijke karakter van Vries, door fruitbomen met een bijzonder leivorm aan te planten.

Uitvoeringsmaatregelen

In de onderstaande tabel zijn een aantal speerpunten uit de visie vertaald naar uitvoeringsmaatregelen. Wanneer in de kern reconstructies in het groen worden uitgevoerd of wanneer bijvoorbeeld een rioolvervanging plaatsvindt dienen deze maatregelen in de werkzaamheden mee te worden genomen. Voor het groen dient dan een gedetailleerde uitwerking te worden gemaakt.

Vries		Uitvoeringsmaatregelen
kwaliteit	Aanwezigheid oude elementen	Behouden en versterken oude elementen zoals houtwallen en zandwegen
	Relatie met het oude agrarisch gebruik is nog goed terug te zien in de groenstructuur (Boerendorp)	Behouden open plekken in het dorp en oude beplantingen met voorheen agrarische functie.
	De niet zichtbare overgangen tussen de grasbermen en de particuliere tuinen	Behoud van de grasbermen en de overgangen naar de particuliere tuinen
Knelpunten	In oude centrum is weinig groen in gemeentelijk eigendom, hierdoor heeft de gemeente weinig zeggenschap, invloed op het groene karakter van het oude dorp.	Zeer terughoudend beleid voeren met betrekking tot uitgifte groen in oude centrum. Bestaande vakken als accentgroen betitelen.
	Veel oude elementen verkeren niet in goede staat door aangrenzende bebouwing of worden doorbroken door paden en wegen.	Actief beheer voeren ter behoud en versterking van deze elementen. Doorbrekingen zoveel mogelijk beperken. Strakkere handhaving op illegale stort van afval en ingebruikname van aanwonenden.
	De doorgaande route (Groningerstraat- Nieuwe Rijksweg- Asserstraat) is qua groen niet herkenbaar ingericht	Toepassen accentgroen bij entrees en belangrijke kruisingen. Inrichtingsplan opstellen voor het groen ter hoogte van centrum. In accentgroen gebruik maken van traditionele beplantingen (bijv. fruitbomen)

Bijlage C1: samenvatting bestaand beleid

1. Structuurplan2006

Rond 1930 is een rijksweg door Vries aangelegd, die Assen met Groningen verbindt. Dit relatief jonge element in de dorpsstructuur is ruimtelijk en landschappelijk nog steeds niet optimaal in het dorp verankerd en vraagt om het opstellen van een visie. De gedachte daarbij is om binnen de bebouwde kom aan te sluiten op de karakteristieke en beeldbepalende beplanting langs de Groningerstraat en de Asserstraat buiten de bebouwde kom.

Het beekdal van de Runsloot is door de doorsnijding met infrastructuur, bebouwing en ruilverkaveling nauwelijks meer herkenbaar in het landschap. Wel zijn tijdens de diverse groeifasen van Vries veel oude houtwallen bewaard gebleven. Deze vormen een belangrijk onderdeel van de groene structuur van het dorp. Houtwallen en zandwegen lopen naadloos over naar het buitengebied, waardoor het dorp verankerd is in het landschap.

Vries is in het Structuurplan 2006 aangemerkt als 'rustdorp' met een oriëntatie op bos en open gebied.

2. Landschapsontwikkelingsplan

In het LOP wordt de gave dorpsomgeving aan de westzijde van Vries als een belangrijke kwaliteit omschreven. De Asserstraat is als doorgaande laan ook als kwaliteit omschreven. De oostelijke entree van Vries dreigt echter te verrommelen. Het karakter van het beekdal is aangetast. Ook de overgang naar het landelijk gebied aan de zuidzijde van Vries moet verbeterd worden.

3. Bomenbeleid

Cultuurhistorisch (oranje markering op de kaart)

Hoodijk – Holtenweg

Brink

Primair (groene markering op de kaart)

Asserstraat – Nieuwe Rijksweg – Groningerstraat

Dorpsrand Vries

Secundair (blauwe markering op de kaart)

Nieuwe Holtenweg – Brinkstraat

Oude Asserstraat – Westerstraat – Molenstraat

Nachtegaalstraat - Rezzago – De Fledders

Taarloseweg en Tynaarlosestraat

Bijlage C2: inventarisatiekaart

Bijlage C3: Visiekaart